

Łastojčka
Klára

Witajće, dźěći!

Ja sym Klara, jedna łastojčka. Dokładnišo prajene: jedna **wjesna łastojčka** (abo dymowka; Rauchschwalbe). Spóznaješ mje jara derje na mojich dołhich wopušowych pjerjach. Nimo toho stej moje čolo a mój kyrk čerwjenobrunej. Mój brjušk je běły a mój chribjet módročorny.

Moji přichodni přiwuzni su **domske łastojčki** (Mehlschwalben), kotrež pak nimaja žane dołhe kónčkojte wopuše.

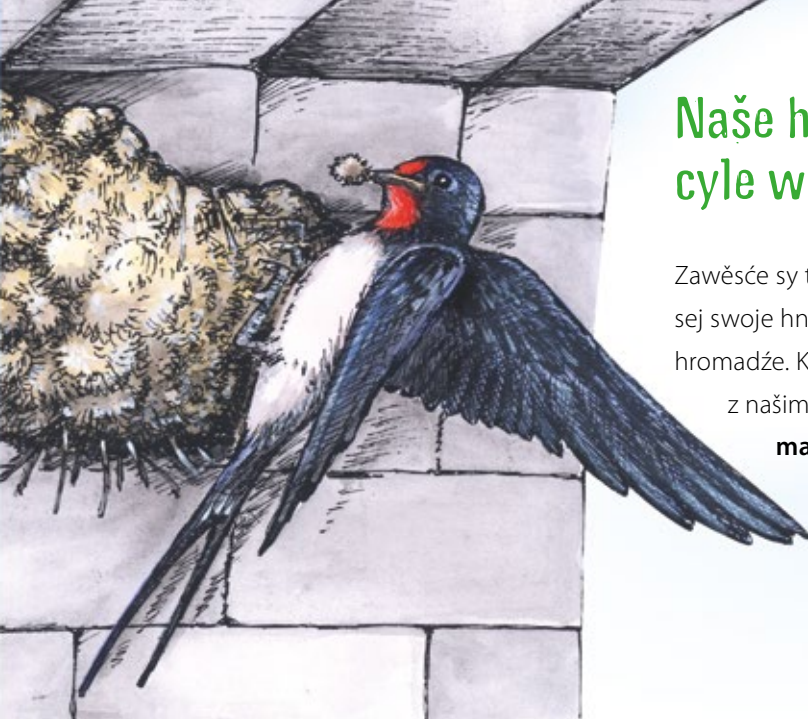
Hdyž sym hlódna, dyrbju lětajo
insekty lójić. Při tym smy my chětro
spěšne a docpějemy spēšnosće wjace
hač 50 km/h. Přirunować móžeš to ze
spěšnosću mopeda na dróze.

Snano sy hižo raz słyšał(a), kak staj twojej staršej rjeknyłoj:

**„Łastojčki pak lětaja džensa zaso nisko.
To drje změjemy špatne wjedro.“**

To hodži so lochce rozjasnić: Při špatnym wjedrje je najwjace insektow blisko zemje a tak dyrbimy tež my łastojčki nisko lëtać. Jeli nas potajkim dokładnje wobkedźbujesz, móžeš wjedro za přichodne hodžiny wěšćić. Snano dyrbiš potom wot hrajkanja zašo domoj hić, zo njeby zmoknył(a).

Naše hnězda su něšto cyle wosebite.

Zawěšće sy tež hižo raz łastojče hnězdo widzał(a). My lěpimy sej swoje hnězda předewšëm z małych hruzlikow zemje hromadže. K tomu zběramy hlinu wot zemje a měšamy ju z našimi slinami. Tutu měšeńcu móhli tež „**přirodnu maltu**“ mjenować. Hnězdo twari so kaž domske, hruzlik po hruzliku sadžamy na so. Zo by hnězdo tež prawje dołho dźeržało, zatwarjamy hišće rostlinske stwjelca.

Naše **hnězda** namakaš zwjetša w twarjenjach při scěnach a scěnowych wustupkach. Wone su horjeka wočinjene, tak zo móžeš do nich hladać. Domske łastojčki twarja swoje hnězda nimale přeco při wonkownych scěnach twarjenjow. Wone swoje hnězda hač na wusku džěrku zamurjuja. Zwjetša wužiwamy naše hnězda wjacore lěta. Tohodla njesmědža so tež stare hnězda w zymje wotstronić.

Zo bych dosć **materiała** za twarjenje hnězda namakała, dosaha łuža z włóžnej a hlinjanej pódu. Jeli so raz dlěši čas njedeščuje, móžeš nam něšto k woli sćinić a do starych łužow wodu doleć. Z tym nam pomhaš, zo móhli swoje hnězdo dale twarić.

Dokelž sej za twarjenje hnězda zwjetša małe wustupki wupytamy, pomhaja nam łaty abo małe desčički při scěnach. Tak móžeš nam tež městna pokazać, hdžež je wosebje měrnje a hdžež nas nchtó njemyli.

Zo bychu sej naše **młode** prawje mjecho měli, wutykamy swoje hnězdo z rostlinskimi džělemi a małymi pjerkami. Mjeztym zo so pola was ludži zrědka dwójniki narodža, mamy my łastojče poriki w normalnym padže kóždy lěto **štyri abo pjeć młodych** naraz. Hdyž naše hnězdo dokładnje wobkedźbujete, móžeš widžeć, kak młode swoje hłójčki w hněžku načahuja. Ručež staršej z picu přilećitaj, rozdajeja wšitke naraz swój pysk.

Hdyž smy sylne došć, ...

... wabja nas staršej na přenje **lětanske pospyty** z hnězda. Po tym so přeco zaso do našeho hnězda wróćimy, zo bychmy spali. Wodnjo sydamy rady na grótach blisko našich hnězdow a čakamy na staršeju a na picu. Po někotrych dnjach scěhujemy našeju staršeju a wonaj nas potom tež w powětrje picujetaj.

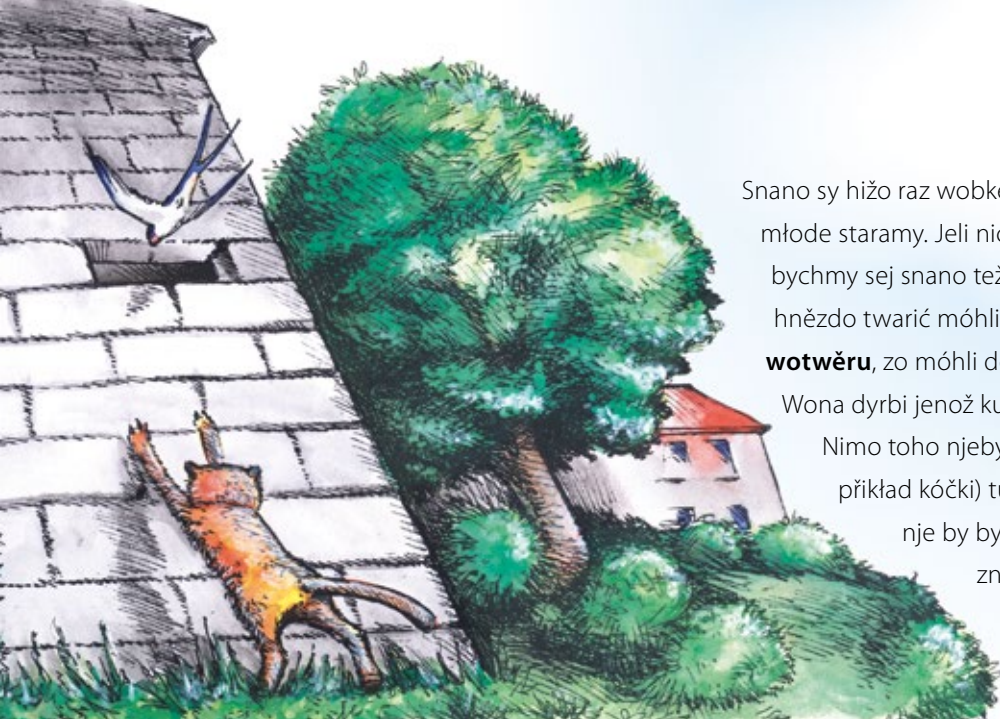
Najlěpje čuju so ...

... na kraju we wjeskach z chlěwami, hatami a rěčkami, ze štomami a łukami. Hdyž pak počina mi w Němskej přezyma być, přečahnu do **zymskeho kwartěra**. Snano sy hižo raz z lětařom do juha lećał(a), hdžež je přeco rjenje ćopło. To samsne činju tež ja, jenož zo dyrbyu sama lećeć.

W zymje sym ...

... najradšo w **Africe**, južnje Sahary. Někotre z nas leća samo cyle hač do juha Afriki hač ke Kapej dobreje nadžije.

Snano sy hižo raz wobkedźbował(a), kak so wo swoje młode staramy. Jeli nic, móžeš nam pomhać, zo bychmy sej snano tež bórze w twojej bliskosći hnězdo twarić móhli. Za to trjebamy jednu **wotwěru**, zo móhli do někajkeho twara přilećeć.

Wona dyrbi jenož kusk wjetša być hač pohladnica. Nimo toho njebychu směli moji njepřećeljo (na přikład kóčki) tu džěru docpěć móc. Wulkotnje by było, hdyž by ty wšitkich twojich znatych tež na to skedźbnił(a).

Zo njebychmy vaše scény womazali, by derje było, hdyž by mała deska pod hnězdom přišrubowana była. Tuta desčička za hownješka dyrbi pak znajmjeńša 40 cm (radšo 50 cm) wot hnězda zdalena być. Po tym zo smy hnězdo wopuščili, hodža so hownješka wulkotnje za **hnojenje** rostlin we vašej zahrodce.

Dokelž smy wosebiće **škitane**, je tež zakazane, nas łójić, ranić abo moriće. W času, hdyž lehnjemy, nas tež nichtó mylić njesmě. Ale to sy tola zawěsće hižo wědzał(a), nic?

A nětko hišće něšto k hódanju a hraću:

Wobkruž prawe pismiki a zapisaj je deleka za sobu do swobodnych polow, a hižo maš wuhódanje.

1. Kak wupadaja wopušowe pjerja wjesneje łastojčki?

- A - krótke a kulojte
- K - dołhe a kónčkojte
- M - krótke a kónčkojte

2. Z čeho twarja wjesne łastojčki swoje hnězdo?

- L - z hruzlow zemje
- R - z hałžkow
- E - ze zbytkow wołmy

3. Kelko młodych ma wjesna łastojčka w normalnym padže?

- D - 1 do 2
- K - 8 do 10
- A - 4 do 5

4. Hdže přebýwaja wjesne łastojčki w zymje?

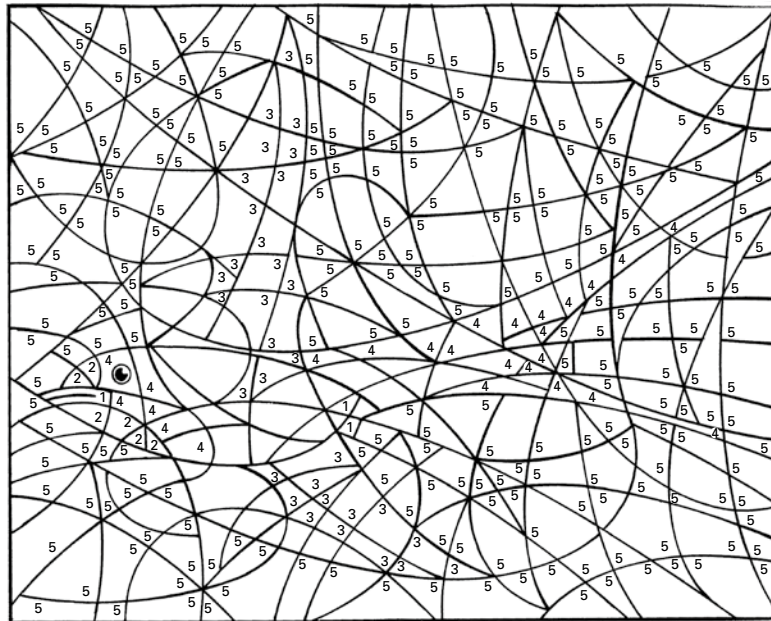
- R - w Africe
- E - w Němskej
- J - w Indiskej

5. Što žeru wjesne łastojčki?

- B - žaby
- A - insekty
- O - stwjelčka trawy

wuhódanje:

Wumoluj pola
wotpowědnje
čísłu barby.
Što wuhladaš?

Mała galerija fotow:

wjesna lastojčka

młode wjesne
lastojčki

Wjesna 1astojčka při 1uži hromadži material za
twarjenje hnězda

Wjesna lastojčka picuje
swoje młode

STAATSMINISTERIUM
FÜR UMWELT UND
LANDWIRTSCHAFT

Freistaat
SACHSEN

Wudawaćel:

Sakske statne ministerstwo za wobswět a ratarstwo
póstowy kašćik 10 05 10, 01076 Drježdźany
telefon: +49 351 564-20500
e-mejlka: info@smul.sachsen.de | www.smul.sachsen.de
Tuton spis so sobufinancuje z dawkowych srědkow
na zakładže wot zaposłancow Sakskeho krajneho sejma
wobzamknjeneho etata.

Redakcija:

Detlev Sann, Sakske statne ministerstwo za wobswět a
ratarstwo

Wuhotowanje a sadžba:

Heimrich & Hannot GmbH | genese Werbeagentur GmbH

Fota:

H. Blischke, Dr. W. Nachtigall

Čišć:

Stelzig-Druck

Redakciski kónč:

20. september 2010

Wysokość nakłada:

2.000 eksemplarov

Skazanje:

Čišćany spis móže so bjezplatnje skazać pola:
Zentraler Broschürenversand der Sächsischen
Staatsregierung
Hammerweg 30, 01127 Dresden
telefon: +49 351 2103671
telefaks: +49 351 2103681
e-mejlka: publikationen@sachsen.de
www.publikationen.sachsen.de

Pokiw k rozdźelowanju

Tutón informaciski spis wudawa Sakske statne knježerstwo
we wobłuku swojeje wustawoweje winowatosće k informo-
wanju zjawnosće. Wón njesmě so ani wot stronow, ani wot
jich kandidatow abo pomocnikow w dobrej šěšć měsacow do
wólbow ze zaměrom wólbneho wabjenja wužiwać. Tole płaći
za wšitke wólbny.

SMULsachsen